

Год. VI.

Број 4.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 21. јануара 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

М. 615. 623. ex 1895. снп. 38.

Преглед наставнога плана за монашку школу у манастиру Хопову.

Први разред.

1. Наука хришћанска	седмично 6 сати
2. Српски језик	" 5 "
3. Географија и историја	" 4 "
4. Рачунство	" 3 "

Свга седмично 18 сати

ad 1.) *Наука хришћанска*: а) библијске приповетке из старог и новог завета (по књизи Јована Петровића); б) библијске приповетке из новог завета, (по књизи Николе Вукичевића); в.) катихизис (по хришћанском катихизису за младеж средњих школа у преводу митрополита Михаила); седмично 6 сати.

ad 2.) *Српски језик*: а) наука о гласовима

и облицима (по књизи Јована Живановића, Извод из српске граматике), б.) наука о реченицама (синтакса) (по књизи Јована Живановића, Српска синтакса); в.) читање обадвију читанки за ниже разреде средњих школа од Јована Живановића; г.) учење песама на изуст и декламовање; д) писање диктанда; њ.) састављање најобичнијих пословних саставака за живот, писање задаћа; седмично 5 сати.

ad 3.) *Географија и историја*: Основи математичког земљописа; опис земаљске површине према пезним природним својствима; разлиба земље по народима и државама и вероисповестима; опћи географски преглед свих пет делова света; специјална географија Аустро-Угарске монархије (по књизи А. М. Матића, Математски и физикални земљопис и Милованов-Јовановића, земљопис др. Хунфалвија; географију Аустро-Угарске пак ваља узети из књиге др. Matkovića, Bradaške или Ноића); биографија знаменитих лица из опће светске повеснице, нарочито пак из повеснице српскога народа (по књизи Кресића,

Приповетке из историје свега света; Крстића, Образи из опће историје; Милићевића.

ad 4.) *Рачуњство*: а.) рачунање са целим и децималним бројевима; б.) дељивост бројева; в.) рачунање са обичним разломцима; г.) рачунске олакшице; д.) скраћено рачунање; ђ.) одношаји и пропорције; е.) рачунање са процентима; ж.) рачунање са сложеним одношајима; з.) најважније мере и новци (по књизи А. М. Матића, Рачуница-аритметика); седмично 3 сата.

Други разред.

1. Српски језик	седмично 3 с.
2. Црквенословенски језик	„ 5 „
3. Изучавање св. Писма стар. завета са библијском географијом	„ 6 „
4. Црквена историја	„ 4 „

Седмично свега 18 с

1.) *Српски језик*: Поетика (по књизи др. Павловића); стилистика (по књизи Ђорђевића, Београд) са вежбањем у писменим саставцима и у школи и ван школе; кратки преглед српске књижевности (по књизи Стојана Новаковића); читање разних састава: владике Грујића, св. Сава; владике Његоша, Горски венац; Утјешеновића, Протопоп Недељко; Обрадовића, Басне, и сличних комада из српске књижевности; седмично 3 сата.

ad 2.) *Црквенословенски језик*: а.) наука о гласовима, б.) наука о облицима. в.) синтакса (по књизи Јов. Живановића, Граматика старословенског језика). Читање, превађање и граматичко тумачење појединих (*појединих*) одломака из јеванђелија; писање, учење речи на памет и учење на памет појединих јеванђелских изрека; седмично 5 сати.

ad 3.) *Изучавање св. Писма старог завета са библијском географијом*: кратак увод у књиге старог завета (спремити рукописе по Атанасијевој књизи за старозаветну исагогику) у свези са библијском географијом; седмично 6 сати.

ad 4.) *Црквена историја* (по књизи Николе Живковића) седмично 4 сата.

Трећи разред.

1. црквенословенски језик	седмично 3 сата
2. Историја српског народа и цркве	„ 3 „
3. Изучавање св. Писма новог завета	„ 4 „
4. Православно Исповедање вере	„ 4 „
5. Литургија	„ 4 „

Седмично свега 18 сати

ad 1.) *Црквенословенски језик*: понављање граматике уз читање, превађање и граматичко тумачење часослова; седмично 3 сата.

ad 2.) *Историја српског народа и цркве* (по књизи Љ. Ковачевића и Љ. Јовановића, Историја српског народа) са особитим обзиром на историју српског народа и српске цркве у Аустро-угарској монархији (по рукопису). Специјална географија балканског полуострва; седмично 3 сата.

ad 3.) *Изучавање св. Писма новог завета са библијском географијом*. Кратак увод у књиге новог завета (по Атанасијевој књизи за новозаветну исагогику) седмично 4 сата.

ad 4.) *Православно исповедање вере* (по преводу Митрофана Шевића) у свези са догматичком и моралном науком; седмично 4 сата.

ad 5.) *Литургија* (по књизи Рудакова у преводу Гркинића, Кратка настава с богослужењу православне цркве) уз опширније тумачење од стране наставника по књизи Лебедева.

Четврти разред.

1. Црквенословенски језик	седм. 3 сата
2. Тумачење св. Писма старог и новог завета	„ 5 „
3. Дужности парохијског свештенства	„ 2 „
4. Омилитика	„ 3 „
4. Катихетика са методиком	„ 2 „
6. Историја монаштва, житија светих и уредба монашка	„ 3 „

седмично свега 18 сати.

ad 1.) *Црквенословенски језик*: читање, превађање и граматичко тумачење службеника и требника; седмично 3 сата.

ad 2.) *Тумачење св. Писма старог и новог завета*: читање, превађање и егзегетичко тумачење Месијонских старог заветних пророштва и оних комада старог завета, који се у цркви читају као паримеји; затим читање, превађање и егзегетичко тумачење неких одломака из јеванђелија; седмично 5 сати.

ad 3.) *Дужности парохијског свештенства*: (по књизи истог натписа, изостављајући главе које се уче као самосталне науке) са упутством у вођењу парохијског звања; седмично 2 сата.

ad 4.) *Омилитика*: Кратка теорија омилитике; читање одабраних проповеди, писање проповеди, учење и говорење; седм. 3 сата.

ad 5.) *Катихетика са методиком*: Кратка

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.orthodoxija.org.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а.) о верозаконској настави и б.) хришћанско васпитање (по рукопису); тумачење молитава, катихизиса и тропара и кондака; седмично 2 сата.

ad 6. *Историја монаштва уз читање житија светих* (по књизи владике Грујића: Из живота светих угодника Божијих и Н. Вукичевића: Огледало хришћан. добродетели састављено из житија светих), и *проучавање данашње уредбе монашке и монашке дисциплине* седмично 3 сата.

Црквено пјеније и правило. Осмогласно пјеније: а.) самогласно, б.) подобно, в.) тронарски, г.) антифонски, д.) седалски, њ.) блаженски; Ирмоси на све Господске и Богородичне празнике и у ошће остало велико пјеније. Сва 4. разреда заједно 5 сати седмично. — *Правило:* тумачење по књизи „Типик“ и књизи В. Николајевића. Сва 4 разреда заједно 1 сат седмично.

Недељом и празником на један сат пред св. Литурђијом тумачи им се апостол и јеванђелије дотичнога дана.

У петој години изучавају питомци монашке школе економске предмете тако, да добију нужна знања из вртарства, воћарства, сточарства, ратарства, пчеларства, виноградарства, шумарства, рачуноводства и манастирског домоводства.

Сви се ти предмети имају изучавати више практички него теоријски по специјалном плану и распореду практичких вежбања, које подноси наставник економских предмета преко наставничкога збора на одобрење св. Патријарху.

Из седнице православнога српског светог архијерејскога синода, држане у Карловцима 22. септембра (4. октобра) 1895. године.

Георгије с. р.
 Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Утецај молитве.

Беседа Евђ. Берсеје-а.*) По руском превео с француског П. Весин.

Многво ко мѡжетъ молитва прѡвѡднѡгъ посѡкшествама (Јак. V. 16).

Браћо! Нисте ли се кадгод у путовању зауставили где у сред развалина старог здања;

* Име Евђенија Берсеје-а биће слабо познато нашем свету. Родно се у маленом Кантону „Vaud“ у Швајцарској, а друга му отаџбина беше Француска, наиме Париз. Из

нисте ли се тада у мислима сећали свега ишчезлог, прошлог? Ако је камење које вас кружи развалина храма, и ако сте у тим рушевинама нашли остатке олтара. нисте ли осетили особиту душевну узрујаност, размишљајући о поколењима, која беху на том месту, о речима и молитвама, које се ту разлегаху; о сузама, које оронаваху ту земљу, о свему, што беше средште страдања човечјих и тежња духовних у том углу земље, међу оним зидовима, од којих ништа не оста

Ја видим и у наравственом свету сличну појаву. И ту сретамо развалине, тужне развалине, које се сваке године грехом дозиђују, развалине душа, сазидане за виши живот, и које се понизише, хвастањем, егоизмом и неситошћу. Но погледајте добро, и под дебелим покровом порока ћете наћи трагове олтара, спазићете знаке, који ће вам рећи, да су те душе требале бојје бити. Површни и једностранни умови, који граде различне системе и човечанство, које се прилагоди свом уском погледу на свет, могу и да не виде тих трагова, но они преживе системе и показују се опет као сведоци нашег првобитног постанка и нашег правог назначења. Од тих знакова споменућу само један и то: побуду к молитви. Она живи у дубини душе сваког човека, код њега је увек и свуда. Она чини, да се у јаду небу обраћају бесмислена лица дивљака, који једва владају човечјим језиком. Она се у нашој цивилизованој раси противи свима нападајима скептицизма

рана осећајући наклоности пастирскеј служби, отишао је у Америку ради вишег образовања. Вративши се отуд испунио је с успехом своје планове. Чувени америкавски проповедници: Спурдон, Бичер и Робертон учинили су на Берсеје-а велики утисак, а главни утецај припада другу и пријатељу његовом, знаменитом француском проповеднику Едмонду Пресансе-у и чувеном проповеднику, професору лозанског универзитета Александру Вине-у. Последњег је Берсеје особито поштовао. Берсеје је умро у најбољем раду г. 1889.

Многе беседе његове преведене су већ давно на енглески, немачки, дански, шведски, у новије време и на руски језик. Оне чине својим богатим садржајем и вештачком израдом силан утисак на читаоце, чудновато провикну у срце њихно и против воље овладају њим. Дотичући се у својим беседама више наравствених него догматичних питања, Берсеје, и ако припада реформатској цркви, остаје увек на неутралном јеванђеоском учењу, које је ошће и у источним и западним црквама. Берсеје дубоко пронаквашу у савремено човештво, питања, знања и веру, не пропуста ничега, чиме би одбранио хришћанство од јавних и тајних непријатеља. Његове беседе скупа, састављају сјајну научну апологију идеала правог хришћанског живота. Може се рећи, да у последње време не беше проповедника у западној Јевропи, којег би слушали као њега.

Беседа има свега 69.; распоређене су у 7 књига. До сада изађе 10 издања. (Пр. прев.)

и гони невернога оца да клекне пред смртним одром свога детета.

Како је силна та побуда и како да се не дивимо њеној красоти и величини! Гле, слаб створ и којег сваки час може нестати, а међутим молитва га спаја са свемогућим Богом. Творцем свег живота и сваке мудрости. Ево човек — до овог часа египта и оскврњен грехом, и међутим посредовањем молитве, са страхом се враћа Творцу, извору више љубави и светости, и у својој души одбацује Његову моћ и безграничну благод, и у својим добрим делима налази особен живот, који је у почетку добио од Бога... Како! Ви се чудите немом, моћном закону, који обухвата светове тежином и даје да га осети сваки ништаван атом, који око не види. Ван себе ће вас довести та са кривена сила, што за часак прекине дугогодишње колебање, које је ваша рука произвела, а оно закључује у себи вашу мисао. Ви и не знате, колико је великог, чудног и божанственог у тој побуди, чијим посредовањем се дуна враћа слободно извору свег живота, ступа с њим у духовну везу и, признавајући да је све примила од Бога, изјављује, да је готова Њему све дати!

Па разматрајући ту дивну побуду к молитви, како да не помислимо с тугом у срцу, како смо је ми унаказили! Шта је молитва скоро свуда? Спољашњи обред, религијозна формула и више ништа. *Дух молитве је ишчезао, остао је само облик.* Погледајте будисту, где пребира куглице својих бројаница и док се не умори говори једне и исте речи, међу тим како му дух остаје непокретан у туном гледању. Где је ту оданост? Где љубав? Где душа, која тражи Бога? Где, најпосле молитва? Или посмотрите, на пример Јапаница, где седи пред својим молитвеним — млином, кога је сам направио. Ветар окреће крила његова а с њима и разапете пергаментне листове, на којима је он написао своје молбе и жеље. Ако је ветар повољан, поновља те молитве сто и хиљаду пута; молитве, које треба да пошљу њему милост богова. Ви се смејете на то? Јао! А шта видите код нас? Не осврћући се на тачну заповест Исуса Христа, који забрањује пусто понављање, не дају ли и код нас понављању једне и исте молитве цену искупљења? Но и тога није доста. Иду и даље и чине од молитве, од тога душевног излива, од те гомиле

раскајања и љубави само акат покајања мислећи, да ће чисто спољашњом гомилом речи молитве заменити унутрашње и срдачно понављање. Не мисле ли, у истину, да је пријатно Богу то, и да могу загладити своје грехе и снасти душу своју тим, што понављају сваки дан, педесет или сто пута како год молитву без учешћа душе у њој. Жалосно опадање религијозног живота! Који ће отац, призвавши себи дете, изразити му своју љубав у научној и сто пута поновљеној фрази? Који отац неће одбацити научен излив љубави и предпоставити му реч, ма једну реч, која излази из дна срца? Па како после тога имају појам о Богу, који зна све тајне, ако Га мисле умилостивити радом уста, понављањем каквих год спољашњих формула и клечањем.

Но нећу сад да говорим о тим заблудама. Сви се слажете у том, да је молитва акат душе; рећимо боље, да је разговор душе с Богом. Нећу говорити сада, о чему треба да је тај разговор. Пре бих показао душу, пробуђену под утецајем светог Духа, која сазнаје своје ништавило и која се обраћа божанственом милосрђу примивши преко Исуса Христа опроштај који је Он донео свету. заповедивши најпре Бога називати нашим Оцем Пре бих изнео осећаје признања, побожности и детињег поверења, који треба да испуњавају хришћанску душу, искупљену, која се јавља пред лицем божјим. Но моја ме беседа води другом питању, наиме, *утечају* молитве, и на тој теми хоћу да усредсредим вашу пажњу.

Утече ли молитва? Чудно питање, рећи ћете. Па на што се и молити, ако мислимо, да чинимо дело некорисно? То је јасно само по себи, па ипак није непотребно разјаснити. Сви се слажу, да молитва утече, но на кога утече? Да ли само на нас? — Ево у чему је питање. Многи ће говорити о молитви слаткоречно и с усхићењем. Они ће рећи: молитва узвишава, освећава и очишћава, но како и чиме? Пре свега тим, кажу, што је она духовно вежбање, што нас доводи у оштећење с Богом, чисти нашу душу од свега пређашњег, сујетног, смртног и грешног, и у тој обновљеној души одсијава боље образ божји. Све је то најпосле истина но је ли све ту? Није. Погледајмо, није ли молитва захтев, који чека одговор, не утече ли она на милосрђе самога Бога, не може ли изменити догађаје и ток ствари? За то нам је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

потребно безусловно уверење, тако као да се у том садржи сушност нашег религиозног живота; треба да верујемо, да молећи се не бивамо жртва обмањиве илузије. И саме ствари говоре, — а и ви сте слушали, да би с наше стране детињство и лакомисленост се звало мислити, да наше молитве мењају радње, које је Бог назначио, и да је она молитва најдостојнија тога назива, која нема карактер потребовања да се ограничава покорношћу и признањем, да она не може изменити спољашње догађаје, јер би то значило желити измену воље божије. Њена је једина цел, да нас учини способним примити оно што јесте. Ево мисао, коју хоћу да разјасним, колико је могуће, и ја мислим да је то разјашњење потребно свима нама, да нас не би та мисао бунила, да нам не би хладила веру. Да ли је оправдана или не? На то питање треба одговорити. Нека нам помогне у том Господ!

И тако, ево како ће нас размишљање пре свега поразити. Ако молитва може утецати и утече само на онога који се моли, имају ли смисла молитве, с којима се обраћамо к Богу за друге? Када се молите за душу, која вам је мила, кад молите Бога да сачува живот, који вам је дражи него ваш, у том случају би се молитва ваша могла ограничити само на молбе, које би ви примили, ако се услышају. Но ако ја не могу утецати на другог, и ако ничег не могу изменити у његовој судби, то управо не знам, зашто да се и молим за њега. Овако заступништво је немогуће. Њега треба убројати у религиозне илузије, јер посредујући за друге, ја ћу утецати тада само на своје интересе, зарад свог унутарњег благостања. У таком случају последња реч те системе је егоизам, јер ће сви моји покрети односити се само мојој срећи!

(Свршиће се).

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Бјељајев. —

Римски католицизам, као један од старијих вероисповедних облика, има светски значај не само, што је надалеко раширен него и због свог снажног и великог утецаја на религиозни па чак и на политични и друштвени живот многих држава и народа. С тога је одавно обраћао на себе особиту пажњу и православних

и протестантских богослова, те је доста темељно и подробно претресен у својим појединостима и специјалним особинама, којима се одликује од других хришћанских исповедања. Али да би разумели какву му драго религиозну систему, није још доста упознати се само с њеним појединим питањима и карактеристичним тачкама. Исто је тако значајно и неопходно наћи у њој основни принцип или ону руководну идеју, која прониче целу систему, у њеном опћем саставу, те која избија у њеним карактеристичним тачкама. У богословској полемичној литератури направљеној против католицизма, паралелно с критиком и оповргавањем његових специјалних доктрина, налазимо покушаје, да се нацрта његова опћа карактеристика и да се открије у њему особина коренита и централна, која, створивши раније утецај на сами процес образовања вероисповедне системе католицизма и формулисања појединих његових тачака, и у садашње време, кад се тај процес завршио, чини, тако рећи, душу његову и саопћава свакој појединој тачци одређени смисао и на тај начин уједињује растављене делове системе, уређује између њих логичну свезу и опћем саставу системе пружа ограничену целину и завршетак.

Један од првих покушаја те врсте хоће да разјасни особине католицизма помоћу старог јудејства. Као да је римска црква схватила хришћанство у духу старог јудејства, те и до овог тренутка гледа на дело спасења и благодатног освећења верних са старозаветног, подзаконог гледишта. Та осуда беше веома раширена у епоси реформације. У својој полемици против католицизма Лутер непрестано напада богослове римске, да се у својим доктринама јављају као проповедници јудејизма. Ти се нападаји понављају и у симболичким лутеранским књигама. Слично изобличење против римске цркве управиле анабаптисте и квекери. Католицизам је давао доста повода нападајима те врсте. У учењу римске цркве, да заједно с вером и добра дела имају значаја за оправдање, протестанти су видели несумњиви доказ, да се у вероисповедној системи католицизма човек још непрестано сматра као роб закона. За тим су протестанти указивали на католички обред а особито на теорију *opus operatum*, мислећи, да у основи те теорије лежи чисто јудејско гледиште, као да се човек оправдава

www.unic.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пред Богом помоћу спољашњих церемонија. Саме су папе каткад давали својим захтевима такову основу и за њихову потврду наводили такове аргументе, да се мишљење, као да у католицизму има елемената из јудејизма, морамо сматрати основаним. Тако је идеја о највишем папском авторитету достигла у средњем веку таки стадијум, да су тобожњи намесници блаженог Петра заједно с вишом судбеном влашћу, која се простирала на цео хришћански свет, напослетку стали присвајати и право живота и смрти. Инокентије III. је сматрао то тобожње право као своју пуномоћ против јасних речи Св. Писма. Цитатима из Обновљених Закона покушао је да докаже, да су то првосвештеници римски наследили од првосвештеника јеврејског народа. Касније је Лав X, опет насупрот јасним одредбама Св. Писма, доказивао местима из књиге Царева, да се сви они морају казнити смрћу, који се не покоре папи. У системи католицизма се може у опће наћи доста тачака, које допуштају аналогију између ње и јудејизма. Не треба се дакле ни најмање чудити, што многи богослови и у новије време на исти начин карактеришу католицизам. Од руских писаца је Ј. Самарин карактерисао католицизам као јудејизам у Хришћанству. Професор петроградске духовне академије А. П. Лопухин држи се такођер мишљења, да је „римски католицизам система хришћанског јудејизма.“ „Католицизам се,“ вели споменути научењак, „развио у сред народа, који није био способен за више теоретско размишљање. Питања о богочовечанству, којима се бавила источна црква, беху скоро сасвим неприступачна том народу, и он се слабо интересовао за њих. Зато се према саставу свога ума особитом љубављу заносио спољашњом страном црквеног живота, разрађивањем законодавног и обредног дела. Природним се дакле путем, из састава римског ума, развила у римској цркви она превелика љубав према обреду и закону. С друге пак стране је религију благодати и слободе стегла у уске границе обавезног црквеног кодекса, и делима спољашњег благочашћа давала чист старозаветан значај, пренесав сву искупну силу на спољашња дела благочашћа, јер се већ механичном вршењу њиховом давао искупни значај. Али то није све. — Тај је правац римске цркве избио на видело у још јаснијим цртама. Кад је већ

једном прихватила старозаветну тенденцију, поче тежити за остварењем теократске државе, слично старозаветној теократији, али са захтевом да обухвати цео свет. Царство Христово је морало при томе изгубити свој духовни карактер. Место духовног Месије, чије царство није од овога света, у свести римске цркве је поникла идеја Месије освајача, који је имао установити царство Израилево и раширити своју политичку власт по целој земљи. Кад се тако разуме царство Христово, онда је сасвим јасно, да мора бити видљивог заступника политичне и јерархичне власти Месијине, да мора постојати видљива глава хришћанске теократије, у које ће бити сва власт Месије освајача. Па, дакле, природно и по логичној неопходности јавља се идеја намесника Христова на земљи, идеја папства. Апостол Петар се поставља за оснивача те теократије, ствара се легенда о његовом двадесетпетогодишњем епископству у Риму, тумачи се његово првенство у друштву апостолском као старешинство, те се тако саграђује система римског католицизма с папом на челу.“ Тиме се уједно лако разјашњују и друге особине католицизма, који „прихваћајући хришћанство с његове спољашње обредне стране и разумевајући га као спољашњу организацију, која има да уједини цело човечанство под једним јерархичним законом папства, тим самим окива духовни живот човеков. Дух човеков је по својој природи слободан, а међутим се система папства једино и оснива на спољашњем насиљу. За њу су опасни сви покрети човечјег духа, који не иду под њену контролу, те стога се у тој системи по неопходности јавља подозрење у свакој појави слободног душевног живота. И, да би ограничила ту слободу, римска црква поставља све могуће преграде развићу духовног живота; труди се да га сабије у ограде мртве обредности, одузима од народа чак природни орган духовног живота — народни језик у богослужењу, и место њега насилно уводи мртви језик — латински. . . .

Схватив хришћанство као нову политичну теократију, слично старозаветној теократији, римски католицизам је радио на уједињењу не као црква, него као држава, као снажна империја која има право да прогута све народе и све државе. Разуме се, да се при тој тежњи морао срести с природним чув-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.un

ством самоодржања у појединим државама, које су морале бранити своју самосталност. Али римски католицизам, ставши једном на лажно земљиште завојевања и тираније, није више ни пред чим презао. На уста свога најискренијег представника, папе Григорија VII., изразио је мисао, да су поједине државе производи неправде и незнабоштва, да власт светских господара нема божанске санкције, да су у власти кнеза овога света-ђавола, да једини господар, чија је власт од Бога, јест само папа. . . Држава се никако не може саживити са таковим начелима римског католицизма. Сам инстинкт самоодржања и против воље је присиљава, да је непрестано на стражи против тежњи те црквене системе и да јој ограничава непосредни утецај на опћи државни живот. Пошто се ипак римски католицизам, по самој суштини својој, не може одрећи тих жеља, природно је, да мора понићи судар између цркве и државе. . . Уз то је особито значајан тај факат, да је та борба поникла не само у недрима држава, које су по својим националним и вероисповедним начелима непријатељ римском католицизму, него и у недрима самих римокатоличких држава. С римским католицизмом се морала борити не само протестантска Немачка, него и католичка Француска, католичка Италија, католичка Белгија, православна Русија. Римска се црква не слаже ни с једним обликом управе: ни с монархијом Русијом, ни с конституционалном Немачком, ни с републиканском Француском. А то је врло разумљиво, — јер принцип римског католицизма, одбацујући државу, одбацује и све њене облике, признајући само једну свеопћу теократију.“ Од савремених немачких писаца Hermann Schmidt, писац Handbuch der Symbolik, налази јудејизма у католицизму. Протестантски научењак се у осталом не усуђује, да те елементе подигне до основног покретног начела целе вероисповедне системе католицизма. Он само вели, да се на западу у католицизму „образовало таково схватање хришћанства, које у многим тачкама напомиње на јудејство.“ (Поставиће се.)

С т е ф а н.

Кад кренете из Јерусалима, северозападном косом *Калварске* горе, са које слазите на прашни пут, што пролази кроз градиће: *Елаус*, *Масфу* и *Анос*, доћи ћете

у *Мајарион*, доста живахан градић, који лежи недалеко од обале средоземнога мора, а од кога почиње онај други, горски ланац, који вас води на исток, те се тек на домак Јордану прекида. Овај дугачки, зелени зид, што се од Средоземнога мора до Јордана пружа, дели, као природна граница, Јудеју од Самарије.

Мајарион је мален, Јудејски градић. Положен у подножју горскога ланца, а са својим скромним домовима, пространим баштама, палмама, што се изнад осталог дрвља и равних кровова, као вите катарке на бродовима надвијају, и густом хладовитом шумом у горскоме побрђу, чини много пријатнији утисак на путника, него ли неплодне, песковите равни, које се, с оне стране Јордана, у недоглед растиру.

У овоме местанцету зачала је, после *Распећа*, једна Хришћанска драма, која се у Јерусалиму крваво завршила.

Било је у очи празника Пасхе. Бледа месечина треперила је над планинском косом, која је пружила своје огромне, тамне сенке по узавреломе Мајариону. По улицама, баштама и малим избрешцима, што се као обле главике, овда онда уздижу, горе многобројне ватре, чији пламен лиже високо у мрак и тамно-руменом светлошћу обасјава гомиле Евреја, што уз весеље и поневку Давидових псалама, врте на ражњевима младе јагањце и овниће. Код храмовног Жртвеника тискају се гомиле људи, носећи стоку, да је Свештеници кољу; а ови, кољући је, хватају крв у освећене судове, па је на Жртвеник приносе. Евреји се срдачно поздрављају и као пријатељи одлазе један другоме, од ватре до ватре, поздрављају се и нукају печеним месом.

Те вечери, око друге смене страже, видео се, при јасној месечини, од Јерусалимске стране, облачак прашине што показиваше да неко журно градићу путује. За мало и из прашине изниче висока камила, на чијој грбини сеђаше пугник, по јудејски одевен. Камила је журно грабила напред и готово летела поред запаљених ватара и веселих гомила, које дозиваху путника, да сиђе и прихвати се братских попуда. Путник се не осврташе ни на кога већ и даље гоњаше камилу, докле не пређе

и последњу ватрицу, те се у тами горскога подножја са свим изгуби. Одатле сави у лево, те кад стиже до последње кућице, која, са дрвеним кровом под самом гором стајаше, заустави своју камилу, она клече на предња колена, путник је саче, па онда уморан и пун прашине, приступи вратницама куће, нажљиво се обазре за собом, прихвати обешену маљицу, која до вратница висаше и три пут закуца.

— Ко је? — зачу се изнутра, несталан, женски глас.

„Витлејем и Голгота“ — одговори путник, притушеним гласом.

Врата лагано шкринуше и на њима се појави суха, омалена старица, са жишком, који је издигла више главе, да долазећега боље разазна.

„Мир теби, мајко! Где ти је син?“

— И теби мир, Никодиме из Антијохије. Стефан је у дому. Под кровом његовим нека те заштити десница Благога!

„Амин!“ — одговори путник, и онако прашњав пође за старицом, која иђаше напред да му посветли.

Они ступише на праг скромне собице, чији прозори гледаху у простран, зелени врт. За једним застрвеним столом седи витак младић, веома нежнога израза, који, сем косе и подужих витица, што се до уха спуштаху, неимађаше ни браде ни бркова. Пред њим је треперио, у земљаноме кандилцету жижак, и слабо, мал не страшљивом светлошћу, осветљавао лице нуно детињске благости, помешане са дубоким збиљом. И ако младићу не беше више од двадесет и три године, његово благо али изразито лице показује дубоку зрелост, која се, махом, у старијих људи огледа. Кад је путник ступио на праг, младић је, рукама налакћеним на сто и лицем, положеним у обе шаке, задубљено проучавао Еврејски Талмут, који, на столу, лежаше расклопљен.

„Господ међу нама, брате Стефано!“ рече путник и знаком Крста поздравив седећег.

Младић се подиже, и крупним, црним очима загледа се у госта нажљиво.

— Прах те је попао, те не могу да ти лица разазнам. Ниси ли ти, брате, Нико-

диме? — и брзим покретом тела приђе путнику, загрли га на прагу, па га за тим уведе у собу и посади крај себе.

— Знам да долазиш из Јерусалима и да те Браћа овамо шаљу. Одмори се мало па ћеш ми већ казати.

„Господ нас уздиже себи“ — рече Никодим, седајући према младићу — „Ирод је издао заповест, да нас хватају. Римски војници и Евреји лове нас, затварају и убијају. Пре три дана погубише мачем, на Голготи, Јакова, брата Јованова“.

На ову се вест, Старица, која застаде да чује разговор, прекрети, а затим болно у сина погледа.

— Мајко — проговори Стефан — Никодим је дошао гладан, са далека пута, зар му нећеш ништа спремити? — и благо обухвати Старицу око паса, па је тако до прага отирати. Кад осташе сами Стефан му приступи.

— Ти бегаш. Никодиме?

„Не“, — одговори овај — „мене је послала Црква, теби. Петар жели, да се ти уклониш у Јопу, па ако узмогнеш, да одпловиш у Тир, докле се Искушење не утиша.“

— А ви? — запита Стефан.

„Ми ћемо остати где смо.“

— Зашто баш ја да се уклоним?

„Црква се сажалила на твоју младост, а осим тога, ти си сада у највећој опасности, јер Кијевњани побунише народ противу тебе, пађоше лажне сведоке и оптужише те, да хулиш противу Цркве и Закона. Не разбирај даље, Стефано, него похитај. Моја ће те камила још ове ноћи у Јопу однети. Не оклевај ни часа, јер ће пре зоре још приспети амо једна гомила легионера, којима је на челу *Савле*, најревностији непријатељ наше Цркве. Нико нам није опаснији од њега. Као да је сам Сатана узео на себе облик човечији, само да Цркву прогони.“

— Хвала, Никодиме, Браћи, али богати испред Искушења, које нам Господ шаље, није ли одрицање Господа? Нека је Слава имену Божијем, ако је мени намењено да испијем ону чашу, коју испи наш благи Учитељ. Ако ми, дакле, Црква не налаже строго, да *морал* ићи, онда

Никодим га слушаше нажљиво, а кад

овај застаде и бојажљиво га погледа, он му приступи, привуче га својим грудима и притиснувши му топал пољубац на ведро чело, рече:

„Господ из тебе говори, о, Стефане! И Петар је казао: Ако брат Стефан одговори, да се неће уклањати пред Искушењем, немој га гонити, јер знај да је рука Господња на њему.“

Стефаново се лице, код ових речи, разведри. Он се нежно изви из наручја Никодимових и седе на своје место.

— Само ћу те замолити за једно. — Када ме буду одвели, пађи се око моје Мајке. Теши је и храбри докле је Господ не позове Себи

„Буди спокојан! Браћа песмеју оставити без утехе оне, који ради Христове Цркве, страдају. Ја ћу јој бити сип; чуваћу је и неговаћу до Воље Божије!“

Старица допесе у земљаној здели сат меда, а у другој, печена мяса и хлеба. Она прва реч што је чула, а уз то и срце материно, које врло ретко греша у предосећању, када се оно тиче сиповље судбине, толико је подкосише, да је са неким страхом гледала то у сина то у путника.

Стефан примети ово, па да је расположи, поче, ломећи хлеб, веселим лицем да прича о састанку апостола Филипа и Петра, са неким Чаробником, *Симоном Самаританским*, који им понуди много новаца, само да и њега приме међу Апостоле. А Филип и Петар рекоше му: „Новци твоји с тобом да буду у погибао, што си помислио, да се дар Божиј може добити за новце!“ Ето, видиш Никодиме — рече за тим — како Самаритани мисле, да се Љубав нашег Господа може за новац купити.

Сирота Старица гледала је жељно у очи сиповље, као да би желела у дубину душе кроз њих проћи. Од једном прену, нажљиво приклопи ухо вратима и поче ослушкивати. Њој се учини, да чује неразговестан шум и грају како се ближе амо.

— Шта ослушкујеш, Мајко, да нам не долази ко? —

„Чујем некакву грају. Она се ближи овамо, Стефане! — врисну Старица усплахирено — они долазе по тебе!“

— Не плаши се, Мајко, то су гласови Давидових песама, што их Израил о Пасхалноме весељу пева.

„Не, нису песме Давидове! Оне се не певају уз звуку мачева и звон штитова. То су Римљани! Бежи сине! склопи се где год!“ — викну усплахирена Старица и полете уличним вратима, да их замандали.

„То Савле долази“ — шашну Никодим. „Укрепи душу, Стефане“

— Нека буде воља Божија, одговори Стефан мирним гласом и паде на колена, притиснувши на уста малени кретић, који из недара извади.

Никодим се повуче у један кутић и тихо се мољаше.

Међутим, граја што се с почетка чула као подземна тугњава, поче се претварати у силну вреву измешаних, људских, гласова. На стрмој узвишици, која је не далеко од дома, осу се румена светлост, која, као ватрени поток што се са брда слива, поче слазити у долину. Као у грозници тресла се Старица, посматрајући како се чисто ваља ова хучна, ватрена маса, и слушајући топот коњских копита. Не прође много и она угледа десетак коњашика, оружаних коњима и под медним штитовима, како њезином дому јуре. Пред свима јахаше младић, чија се тога, услед брза јахања, на прима размакла, те показиваше грудни оклоп од жуте меди који силовито према буктињама заблешти. Око римских коњашика слегло се читаво језеро запаљених буктиња. То су Евреји, становници овога града. Чим су сазнали за узрок Римљанскога доласка, прекинули су песме и похитали да им са запаљеним буктињама пут осветле

Ова ватрена бујица сјезери се пред домом Стефановим. Младић, што напред јахаше, скочи с коња, и приђе вратницама. Песницом снажно залупа на приклоњене вратнице, за којима стајаше, у страху обамрла, Старица.

— Хеј, отварајте! — завика Младић. Старица дрхти, али ни да писне.

— Отварајте, или ћемо ломити!

Старица се препаде. Слабачким леђима још подупре и нако замандаљена врата. Сиротица, мислила је да ће материнска

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тећа бити снажнија од гвоздене полуге, којом је улаз затворила.

Када се нико не одазва, војници подвукше копља у преклоп врата и почеше вући да их од гвоздена шибa насилно одбију. Растове даске запуцаше, Старица још већма на врата прилеже. Али узаман! шиб поче попуштати, даске прштаху и гвоздена се полуга одвоји од вратница, која се уз силан Старичин врисак заједно с њоме срушише.

„Дајте ми буктињу!“ — узвикну млади вођа, и дохвативши једну, корачи у двориште.

— Милост, Римљани! — завани Старица и обгрли колена Младићева. — Та он је још дете! Смилујте се! Он никоме неучини зла!“

„Склањај се, вештице!“ — узвикну младић са буктињом, и десном руком обнажи, кратак, легионарски мач. „Даље!“ и грубо је отиште ногом од себе, да једна старица паде на земљу.

Али ни бол од пада ни силан страх не задржаше је. Прашњава и расчупана прогура се кроз гомилу и полете у собу. За њоме нагнуше оружани војници, а кад допреше до прага мало засташе. На средини собе клечао је Стефан и склопљеним рукама, а очима управљеним у малени Крстић, који у руци држаше, шапутао је молитву.

Необично спокојство и благод, која се оцртаваше на лицу, у коме се не огледаше ни ками страха, чудновато је одсецало наспрам ових грубих, римских легионера и подивљаних лица раздражене масе, која наспрам буктиња беху силно осветљена. —

Кад гомила за часак заста, па затим, са урнебесном грајом, навали у одају, погледа је он благим и спокојним погледом, диже се на ноге и упревши очи на Младића, који пред руљом стајаше, рече:

„Савле! Зашто улазиш наоружан мачем под кров Отаца мојих? Обнажили сте мачеве на онога, коме је једина одбрана да љуби оне, који га гоне.“

— Везујте га!“ — узвикну Савле сиљним гласом. „Ово је онај, који у Зборници рече, како ће срушити Светилиште и разорити Царство ово.“

Из гомиле се издвојише четири војника и пођоше са коношцима младићу, који стајаше на сред собе нем и спокојан. Његова се мати, прогура кроз гомилу, прискочи у томе часу и обгрливши сина заклони га својим телом.

„Убијте мене! Мене убијте, а њега поштедите, јецала је еиротица, привлачећи га све снажније својим грудима.

— Отргните ту жену! — викну Савле, и сам се залете да је од сина отргне. Али што је он више трзаше то се она све јаче пришијаше уза сина, неосећајући ни ударце ни трзања узбеснелих. Најзад је, Савле дохвати обема рукама, силно је отрже, заошија и баца на крај собе, где се онесвесла сруши. Кад то учини, он у истоме трену опали шаком Стефана. Овај ударац као да беше сигнал осталима. Гомила уздивљалих Евреја слеже се око незаштићенога и узмахнуте шаке и песнице почеше као пљусак падати.

„Убијте Хришћанина!“ — „Он хоће да запали Синагогу!“ — „Они се поје крвљу наше деце!“ — „Буктињу у његов дом!“ хорила се помамна дрека, да римски војници имађаху муке, да већ везанога роба спасу од међаве силних удараца узбеснеле гомиле.

Младић је, са погледом небу управљеним, примао ударце мирно и без јаука. Обливен крвљу, која му из разбијене главе потече, занија се у један мах али се леђима задржа о сто. У томе часу само што прошапта молећим гласом: „Поштедите бар њу — она вам није скривила!“ Један од војника прихвати крај коношца, којим му руке везаше, а други га гурнуше од стола, те везан, посрћући, пође напоље кроз гужву, која га са свију страна удараше. Савле, коме заповедише, да га жива у Јерусалим доведе, рече војницима те ови склопише своје штитове над њим и тако га изведоше на поље.

На изласку баца Савле буктињу на дрвени кров и она запраска.

Необичан усклик задовољства и одобравања захори се у гомили подивљале масе и неколико десетина заошијаних буктиња полетеше кроз ваздух па као ватрена киша почеше падати по крову, из кога се

са праскањем поче извијати густ дим, а затим сукну кроз дим широки млаз светлости, и као огроман пламени језик, поче високо лизати у мрак, осветљујући на далеко околину. Када се везани окрете једном за собом, ватра већ беше увелико обухватила васцели кров и хрваше се са густим облацима дима, који куљаху кроз врата и прозоре.

„Сирота жена!“ — прошанута он. — „Господ је погледао и примио Себи!“

Граја са заробљеником измакла је већ поодавно, кад из дима и пламена, који лизаше у трем куће, искочи неки човек, који посаше у наручију женску прилику. То је био Никодим са мајком Стефановом (Свршиће се.)

Карловци, 17. јануара 1896.

Запитани смо са пријатељске стране, хоћемо ли одговорити „Застави“ на њезино срачуњавање у првом јој овогодишњем броју? Да смо хтели, учинили би то одмах. Не ћемо ни сад, јер оно је гомила грдње и ништа више. А људи знају „Заставу“, а познају и дела данашње поглавице нам народно-црквене. Дела Његове Светости, патријарха *Георгија Бранковића* отворена су књига свакоме. Та дела најбоље говоре о Њему и сведоче непобитним доказима о чистом и истинитом родољубљу Његовоме. Ако је поглед неких људи замућен, па не виде та дела; и ако тесногрудост и партајски рачун неких људи неће и не сме та дела да призна и пред народ да изнесе, ипак је већина *бољих људи*, који та дела виде, признају и хвалу им одају. Ми се задовољавамо са судом тих бољих људи; а народу своме желимо што мање чланова, који су у невољи, да у оскудици својих добрих дела морају прећуткавати и камењем засипати туђа добра дела.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Св. Савска светковина у Текелијануму). Пишу нам из Будимпеште: „Од како је Текелијин завод год. 1838. основан, па за ових 58 година опстанка његова, слављен је у њему св. Сава, сваке године свечано, и на

ту славу стицала се Србадија из Пеште и Будима и околних српских општина. Но овогодишња св. савска светковина у Текелијануму била је најсвечанија од свију дојакошњих, јер је њојзи присуствовао врховни заштитник свију задужбина у српској митрополији карловачкој. Његова Светост преузвишени *српски патријарх Георгије*.

Њ. Св. *патријарх* дошао је важним народним пословима по овој цичи и зими у престоницу, и благоволио је на св. Саву служити свечану архијерејску службу у српској православној цркви пештанској; службу, коју овај храм божији није видео више од 50 година. Уз свога светог патријарха чинодјејствовали су: г.г. Јеремија Мађаревић архимандрит грабовачки, Платон Телечки архимандрит београдски, протојереј Симеон Костић, парох Коста Николић, капелан Милош Рајић, јеромонах Адријан Станишић и протођакон Георгије Марјановић. Свети храм био је дупком пун побожног света, који није могао да се нагледа велељепнога сјаја архијерејске литургије. О светој служби овој произведен је парох пештански Симеон Костић за почасна протопрезвитера храма св. Георгија.

По свршеној св. литургији одала се Његова Светост, у пратњи литије, у суседни Текелијин завод, у којем је управитељ завода г. Стеван В. Поповић високог госта и пратњу му при степеницама завода са питомцима дочекао, смерно поздравио и у дупком пуну заводску дворану спровео. Многобројна Србадија поздравила је свога црквеног поглавицу громким усклицима „Живио!“ Пошто је парох Сима Костић обавио свечано водоосвећење, отишао је мешовити збор Текелијиних питомца светосавску песму, а затим је питомца завода правник Јован Пивнички, родом Сентомашанин, држао врло леп говор, којим је изложио живот и рад св. Саве и врсног прејемника му Саве Текелије, одавши и једном и другој достојну славу и хвалу. После овога говора који је све слушаоце узнео у најсвечаније расположење отпевао је невачки збор „Текелијанску химну.“

Кад су се стишали звуци ове лепе и свечане песме, ступио је пред Његову Светост и свечани збор управитељ завода г. Стеван В. Поповић и обележио је испрва са неколико оштрих потеза значај ове св. савске свечаности по Српству и у угарској престоници, па је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

онда узношљивим и топлим речима, које су говорнику од срца ишле и свима присутнима сузе у очи натерале, захвалио Његовој Светости, што је, кано јарко пролећно сунце усред зимске студени ове, озарила ово православно Српство, на крајњој међи му, светињом службе своје, и што га је утешила светим молитвама и освежила архијерејским благословом. Кад је говорник одавши овако топло хвалу љубљеном врховном поглавици цркве у даљим речима пунима дубоке захвалности изнео: да сав српски народ у своме св. патријарху Георгију поштује не само великога јерарха но и великог народног добротвора, који је, дижући народне школе у Кулину, Белом Брду и Борову, оснивајући св. савски фонд и саградив нову, дивну зграду учитељске школе у Сомбору, родољубиво име своје скоро са стотину хиљада форинти, приложених у ово три године у корист народне просвете, уписао у златну књигу српских народних добротвора и стао достојно уз највеће родољубе и добротворе у Српству — није било краја одушевљеноме повлађивану.

Ове занашљиве речи топле захвалности и усрдног признања, изазвале су у свима присутнима највеће одушевљење, те је сав скупљени српски свет одао своме св. патријарху тако свечану овацију, да је свечаније заиста никад никоме није одао на овоме месту.

Његова Светост била је овим изјавама признања очевидно врло дирнута, јер је једва могла да нађе речи, којима се и говорнику и скупљеном народу на овоме признању смерно захвалила.

Њ. Св. српски патријарх Георгије је изјавио да је дошавши у престоницу у ово зимско доба важним народним пословима радо учучио ову прилику, да припадне Богу на молитву за свој мили народ и да у овој старој народној просветној задужбини ода славу и хвалу првом српском просветитељу св. Сави и великом народном добротвору Сави Текелији. Прелазећи на скромна добротворства, која је до сада могао да учини у корист своме миломе народу, изјављује: да је рад, ако му Бог поклони још дана и живота, учинити још далеко већу задужбину, којом би да покаже колико је захвалан своме народу што га је подигао на највише достојанство своје цркве. Њ. Светост поделила је на покон и Текелијиним заводу и свима присутнима свој архијерејски благослов.

Уз громко „Тон деспот,“ „Многаја лета“ и праћен непрекидним бурним „живио,“ изишао је српски патријарх Георгије из Текелијина завода, праћен целом радосном расположеном Србадијом. Слава св. патријарху Георгију, који нас је овим чином својим одликовао, уздигао и новом снагом зајојио, да на овој мртвој стражи српскога рода можемо утешени и даље славити св. Саву и хвалити Саву Текелију. Хвала нашем врховном архијереју и сада и до века!“

(Његова Светост, преузвишени г. патријарх Георгије) повратио се у прошли понедељак, са свога пута у Будимпешту.

(Изабрани епископ будимски високодост. г. Јеремија Мађаревић) положио је прописану заклетву Његовом Величанству у прошли четвртак, при којем акту је присуствовао и преузв. кр. угарски министар просвете г. Др. Јулије Влашић.

(На дан св. Саве) по обављеном водоосвећењу у дворани гимназијској, говорио је професор г. *Василије Вујић* о животу и значају рада св. Саве, о снази и значају религијозне идеје, неопходности религије и цркве.*) Управитељ гимназије г. *Стеван Лазић*, после кратког али лепог говора о значају св. савске светковине, те о родитељском, кућевном и школском религијозном васпитању, које треба наш подмладак да оплемењује, учинио је спомен добротворима гимназије, међу којима је споменуо и нову добротворку почившу Јелисавету Моловић, која је завештала 1000 фор. гимназијскоме фонду. При крају овога говора прочитао је г. управитељ списак гимназијста, којима је подељена потпора за ову годину из на то одређених заклада. Кад би се до године и у будуће на овој светосавској гимназијској светковини пресекао и свећарски колач и окадило кољиво намењено заштитнику наших школа св. Сави, мислимо, да би светковина била потпунија.

*) Г. Вујић нам је уступно свој говор, те ћемо га саопштити у целости.

Ур.—

(О избору рашко-призренског митрополита) саопштава „Цариградски Гласник“ ово: У уторак, 9 јануара, држата је у Васељенској Патријаршији у Фењеру прва редовна седница Св. Синода за ову годину. Пошто је Његова Светост господин Антип VII, Васељенски Патријарх, јоште слаб, он је опуномоћио члана Св. Синода, никомидијског митрополита госп. Филотија, да у његово име председава тој седници. Пошто су смирски и ефетеропољски митрополити поводом празника отишли у јерархије, заседавало је *десет* чланова Св. Синода и по свршетку нај-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пречих послова, приступили су избору митрополита за одавна обудоведу рашко-призренску јерархију. Била су истакнута три кандидата: њихова високопреподобја архимандрити: г. Дионисије, јерархијски протоспишел у Скопљу; г. Апостол, професор патрологије на духовној академији на острву Халки, и г. Иларион, ректор богословско-учитељске школе у Призрену. При гласању г. Дионисије добио је *седам* гласова, а г. Апостол *два* гласа. Према томе избор је пенао у корист госи Дионисија. После гласања било је у патријаршијској цркви призивање св. Духа. Изабрани госи Дионисије извештен је одмах телеграфским путем, да је изабран и позват је овамо на посвећење.

(Допуна извештаја). У извештају о богослужењу на дан св. Богојављења о. г. у саборној карловачкој цркви, није речено, да је проповед говорио јеромонах г. Сергије Попић, канцелан патријарашког двора, што овим накнадно саопштавамо.

(Опет нови покушај уније) Као да је православним Србима у Далмацији суђено, да се само са унијом имају данас да боре. Агентима уније сигурно нијесу доста поучни догађаји 1822. и 1833. године кад се увађала унија код нас, те на крају XIX. вијека као да хоће нарочито да опет оваке догађаје изазову. Наше свештенство непрестано проповједа народу мир и братску љубав и поучава га у вјерској спошљивости. Али који ће свештеник или и сам епископ кадар бити уздржати народ наш православни у Далмацији, кад види да му незвани пророци без обзира и насртљиво куде вјеру његору и цркву му његову лажном зову, наговарајући га да је се одметне? Надајмо се ето у милост Божју, која ће хтјети сачувати православнога Далматинца од зла и невоље. — Послије Врлице, гдје учинише први покушај унијаћења, дошло је на ред село *Штиково*. Село је то богато, и у њему има 74 куће православних и 19 кућа римокатолика, — унијата нема ниједнога Римокатолици у Штикову зависе од римокатоличке парохије Врличке, гдје је парох *фратер Барбиф*. На мјесто тога фратра дошао је у недјељу да служи мисе у Штикову *унијатски парох пои Малић*. Послије мисе овај унијатски пои поручи, да се скупи чим већи број православних старијих сељана, као да има нешто важнога да им јави. Скупило се 14 угледнијих сељана са својим главарем, и ту им тада онај унијатски пои поче говорити о нији и обећавати им zgodну добит и разне полакшице ако оставе своју цркву и поунијате се. Изненађени оваком бесједом, која је опће огорчење изазвала, честити Штиковљани са презрењем одбише сва обећања оног

незваног апостола уније и устегоме се да ружно с њим поступи, као што су двојица од оних хтјели, него га озбиљно замолише, да се чим прије враћа од куда је и дошао. — У селу Штикову православни свештеник не стапује, него православне Штиковљане послужује правосл. парох баљачки. Дивота је, кажу, било видјети честите Штиковљане, с каквим су одушевљењем казивали своме свештенику колико они љубе вјеру своју и како су они знали одбранити ту вјеру пред туђинцем, који их је хтио од исте да одбије. Мора се казати, да Божје око бдије над православнима у ономе удаљеном селу, да није ко подлегао у часу оног тешкога лекушења! „Гл.“

(„Хришћански Весник“) који је 17 година излазио у Београду под уредништвом проте и председника конзисторије у миру г. *Алексе Илића*, престао је излазити. Узрок томе је мали број претплатника а недобивање приномоти, коју је за тај лист молио његов уредник од св. архијерејског сабора. Г. уредник и прота Алекса Илић издао је поводом тим на Божић пр. г. своју „опроштајну реч“, којом оглашује престанак „Хришћанског Весника“ и којом се прашта са његовим претплатницима и сарадницима. Праштајући се и ми са седамнаест годишњим „Хришћанским Весником“, морамо признати г. Илићу неоспорене заслуге у покретању и већем делу уређивања „Хришћанског Весника“. Овај је лист био дуго времена на висини свога задатка, и задовољавао је потребу коју је лист црквено-богословски имао да подмири у Србији и њезинном свештенству. Иак је те потребе „Хришћански Весник“, у своје време, подмиривао и у свештенству наше митрополије. И то је неоспорена заслуга г. проте Алексе Илића. Прилике су хтеле да буде и друкчије. „Хришћански Весник“ је са своје висине пао и више се није могао подићи, ма да је његов уредник то покушавао. Прилике му нису пријатељиле. Г. *Илић* може са двојаким расположењем своје душе погледати на своје седамнаест годишње чедо, које и ако данас већ мртво, а оно ипак до века живо. Па ако га оно не задовољава у последњим његовим годинама, запета се г. *Илић* са „Хришћанским Весником“ из првог му деценија смело може поносити. Хвала г. Илићу на томе „Хришћанском Веснику“, а хвала му и на свакој лепој мисли и доброј вољи којом је био орај да помогне и црквеној књижи и свештенству у Србији и ван Србије.

(† *Јереј Стефан Шимић*) парох старопазовачки и члан архијерејске конзисторије, преминуо је после дужег боловања 17. (29.) јануара, а сарањен је уз усрдно саучешће своје пастве и 18 браће

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

свештеника у прошли четвртак, оставив за собом неутешену супругу и двоје нејаке деце. Покојник беше угледан и ревностан свештеник, поштован у својој пастви и љубљен од своје сабраће. Рајско насеље нек је души његовој, и лака црна земља земним му остатцима, а вечан му спомен!

(† **Петар Драгишић**) парох рујевачки и прота Костајички, преминуо је у прошли понедељак у 78 години живота. Лака му црна земља и вечан спомен!

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози „фонду св. Саве“.

Бр. 5. Управа манастира Бешенова 56 ф. — и Приложнице: г. г. Младен Стојковић, Јазак 5 ф., Влада Марковић, учитељ Митровица 1 фор., Катица Јоце Мијића, Митровица 1 ф., Никола Петровић, Ст. Пазува 5 фор., Ђорђе Петровић, Митровица 5 фор., Стеван Шимић, Ст. Пазува 1 фор., Митрофан Милутиновић, ман. Беочин 2 фор., Валеријан Прибичевић, ман. Хопово 3 фор., Г. Летић јерођакон, Карловци 2 фор., Паја Панић, ман. Беочин 1 фор., Светозар Поповић, Беочин 2 фор., Андрија Стојишић, Стејановци 1 фор., Ангелина Лукић, Гргуревци 1 ф., Јудита Савић, Митровица 1 фор., Сава Сладаковић, Јазак 1 фор., Сава Парабак, В. Радици 1 фор., Симеон Ока, Панчево 1 фор., Јован Бошковић, Гргуревци, 1 фор., Петар Станишић, Гргуревци 1 фор., Јован Антоновић, Гргуревци 1 фор., Емил Куцић, Гргуревци 1 фор., Бранко Форишковић, Гргуревци 1 фор., Радивој Николајевић, Гргуревци 1 фор., Амфилохије Јеремић, игуман Шишатовачки 2 фор., Алекса Баковљев, В. Кикинда 1 фор., Ђурка Станковић, Карловци 1 фор., Андрија Радивојевић, Митровица 1 фор., Јован Вучанов, Митровица 1 фор., Јован Татић, Рума 1 фор., Никола Јерић, Бешеново 1 фор., Иларион Зеремски професор, Карловци 2 ф., Јован Чордашић, Бешеново 1 фор., Милева Св. Јанковић, Београду 2 фор., Милутин Јакишић, М. Решета 2 фор., Јекса Ј. Мијић, Митровица 1 фор.

Из 3. бр. „Срп. Сиона“ — — 737 ф. 83 н.

Свега 793 ф. 83 н

Новци су предани урави срп. нар. цркв. фондова

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашле су из штампе

ПРИПОВЕТКЕ ЈЕДНОГ КАПЛАРА

из српско-бугарског рата 1885.

Написао *Бранислав Ђ. Нушић*. Друго издање. Цена 60 новч. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима 1895. — Пре десет година изашло је прво издање, али је у њему било само *девет* приповециха док је ово издање допуњено

са равни *двадесет* приповециха, онима, које су доцније штампане у Отаџбини, Колу, Стражилову, Преодници, Делу и Босанској Вили, а једна, пр. г., у Бранкову Колу. Нешто их је досад још нигде нештампаних. Које су и штампане већ биле, овде су прерађене и поновљене. Тако ће много бити новoga и за оне, који су већ којегаде досад читали ове приповетке. Сад је овде низ од дваес, дакле, слика из ратнога доба, овим редом: 1. Позив, 2. Опроштај, 3. Под шатором, 4. Први плотун, 5. Тичице Божје, 6. Капетан Милић, 7. Трубач, 8. Бела застава, 9. Пусто огњиште, 10. На привијалишту, 11. На разбојишту, 12. Свети Арханђео Михајло, 13. Које то? 14. Петар Дабић, 15. Дуња, 16. Шиљел, 17. Број 23, 18. Мој ђак, 19. Спровод, 20. На осуство. То је низ песама у прози, која је свака за себе слика, а све скупа износе живот војнички, кад се спрема у бој, кад је у боју у разним приликама, и кад се враћа кући. Све је то тако живо изнето пред очи, да читалац учествује у сваком кораку приповедача каплара, за којим идући, час би се заплакао, час одушевио, час насмејао час згрозио, а свагда би осећао у себи поврх свега узвишени осећај хуманизма, који лебди нада све као голуб с гранчицом мира и братеке љубави не само над Србима и Бугарима, као у том рату заинтересованима и завађенима, него над целим човечанством, Нека су најтоплије препоручене ове дивне слике. Иретилату прима Српска Манастирска Штампарија у Ср. Карловцима и администрација нашега листа и „Бранкова Кола“.

Ојађеном душом јављамо свима сродницима, знацима и пријатељима тужну вест, да нам се наш љубљени и незаборављени супруг, односно отац, брат и зет

† СТЕВАН ШИМИЋ

парох старо-пазовачки

дана 17. (29.) јануара 1896. после дугог и тешког боловања у 37-ој години свога века у вечност преселио. Земни остаци милог нам покојника, предани су матери земљи у четвртак 18. (30.) јануара у ст. пазовачком гробљу, уз велико саучешће народа, околног свештенства и власти.

Дубоко тронути великим одзивом народа, свештенства и госноде чиновника кр. кот. области, кр. котарског суда и онђ. поглаварства у Ст. Пазови, изричемо овим јавно свима нашу најтоплију захвалност.

Особита хвала високопречасном архизандриту манастира Хопова господину *Митрофану Шевићу*, пречасном господину *Митрофану Павловићу*, игуману манастира Бешенова, пречасном госп. *Василију*

Константинковићу, протојереју — пароху карловачком, пречасној господи: *Максиму Живковићу*, пароху ново-карловачком. *Дим. Станисављевићу* и *Милану Попадићу*, паросима војачким, *Спирidonу Марковићу*, пароху белегичком, *Николи Недељковићу* пароху шимуновачком, *Дамјану Прерадовићу* пароху голубиначком, *Павлу Бошковићу* пароху попиначком, *Радославу Марковићу* пароху пивњичком, *Ђорђу Ђвратићу* пароху сланкаменачком, *Милошу Јанковићу* пароху сурдучком, *Свет. Дујановићу* пароху бешчанском, *Свет. Вуковићу* пароху чортановачком, *Симеону Аранићу* протопр. капелану земунском, *Николи Поповићу* адм. пар. ст. бановачке, *Николи Пујаковићу* капелану ново-карловачком и местном парохије адм. јером. *Арс. Јерemiћу*.

Наша најтоплија захвалност преч. господину Милану Попадићу, другу и саученику милог нам покојника, који се красном и тронутом надгробном беседом опростио са својим пријатељем и верно опртрао живот и деловање милог нам покојника.

Надаље нека је хвала свој господи лечницима, који нису жалили труда и пожртвовања, лечећи милог нам покојника, те све и сва чинили да га спасу. Хвала сл. ст. пазовачком певачком друштву које је на опелу учествовало; хвала целом ст. пазовачком и околном грађанству, без разлике вере и народности, који тело милог нам покојника до вечне куће отпратили.

Хвала нека је свима, који нам своје саучешће у нашој голомој тузи и жалости изразише. Особита нам је пак дужност признати и у највећој благодарности изразити нашу особиту хвалу и признање госп. Рад. Мандићу срп. нар. учитељу ст. пазовачком, који је са безпримерним пожртвовањем за цело време боловања нашег милог покојника, заједно са часним госп. Арсен. пл. Јерemiћем јеромонахом, нохађао, подворио и све и сва чинио, за бољитак његов, до последњег му часа.

У Ст Пазови 19. 31. јануара 1896.

Ожалошћена породица:

Јелисавета рођ. Ђомпарић супруга, Милан и Бранко деца, Вукосава Шимићева сестра, Владимир Јовановић зет и Милица Јовановић рођ. Ђомпарић

На знање.

Наручбине славних српских православних црквених општина задовољавају се редом, која прије стигне. Ургирање није потребно.

Молимо славне црквене општине, да наручбине шаљу у плаћеним листовима, јер за неплаћена плаћамо глобу.

Српска манастирска штампарија.

Упозоримо пречасно свештенство на књижицу нашег издања:

ИМЕНА БОЛЕСТИ ШТО МОГУ СМРТ ДА НАНЕСУ.

Научни (латински) називи протумачени немачким, мађарским и српским језиком. *Саставио Др. Илија Огњановић*. Цена 25 новч.

Упозоримо пречасно свештенство нарочито сада, јер добија — оно у Угарској од 1. окт. о. г. — мртвачке цедуље само са мађарским називима болести, те му је та књижица од сад од преке потребе.

Иста књижица ће добро доћи свештенству и осталих вероисповести, те молимо наше п. н. свештенство, да га даном му приликом упозори на ту сваком свештенику добро дошлу књижицу.

Српска Манастирска Штампарија
у Карловцима.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 4 1—3

Расписује се стечај на оставком упражњено учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи Пивничкој с роком од 4 недеље од првог уврштења.

Плата је следеће: два фртаља добре ораће комасиране земље и припадајући јој јароси од 4½ јутра à 1200□^о и 100 фор. у готовом новцу.

Дужности учитеља су школ. уредбом од 1872. год. прописане, у цркви десну певницу пјенијем саступати и пофторну школу држати.

Учитељ је уједно и цркв. школ. перовођа и зато ће примати награду од 15 фор.

Државну порезу и еквивалент дужан ће бити сам учитељ плаћати.

Добро инструисане молбенице ваља упутити на подписаног м. школ. управитеља.

Из седнице м. школ. одбора држане 6 јануара 1896. године.

Перовођа ад нос:

Л. Димић
учитељ.

Тири Ђерић
м. школ. управитељ.

Једина српска

фабрика свештеничких шешира и ћелепуша.

За гг. свештенике препоручујем врло финих и добрих шешира и ћелепуша, сопственог фабриката — са најсолиднијим ценама. Послуга брза и тачна. Поруче са стране такођер обављам и шаљем са платом у натов (Nachnahme) поред моје гаранције При наручбини довољно је назначити меру око главе. Молећи за многобројну посету, јесам

ПЕТАР МАРКУШ, ШЕШИРЦИЈА

8—53 Нови Сад (главна пијаца).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 3 3—3

Срп. прав. цркв. општина у Чуругу намерна је у својој цркви две певнице са столови, трон матере божије, и трон владичански зготовити, без позлате и бојадисања. За пету израду одређује се 3000 фор. а. вр. Према томе позивају се стручњаци ове врете да поднесу скице у византиском стилу. Усвојена скица наградиће се са 5% горе означене своте, изабрана скица подвргава се лицитацији на мањак, која ће се одржати 18. фебруара (1. марта) о. г. — Скице ваља 4./16. фебруара о. г. доле подписаном председништву доставити.

Општина задржава себи право поверења.

Ближа условија сазнаће се на дан лицитације.

У Чуругу 2./14. јануара 1896. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 5 1—3

По одобрењу епарх. школ. одбора будимског под бр. ЕШО. 492/60 ех 1895.

Овим се поново отвара стечај на упражњено *учитељско место* вероисповедне школе у *Липови* —

барањске жупаније. Плата је учитељска годишње: у готовом 340 ф. ав. вр. 6 (шест) ланаца добре ораће земље, на коју сам учитељ порез плаћа. 4 хвата тврдих дрва за своју и школску потребу; стан састојећи се из: 2. патосане собе, 2. кујне, шпајза, подрума штале и уз стан врт од 1/2 ланца; затим за перовођство 12 фор. а од венчаница, укола и парастоса по 20 новчића.

Учитељу у дужност спада, како посведневну, тако и повторну школу по наставној основи за вероисповедне школе од 25/IV. 1895. бр. III. С. 80/94. тачно вршити, у скупшт. и одборским седницама перо водити, у цркви појати; у појединим цркв. функцијама уз свештеника суделовати и децу у појању обучавати.

Који жели ово место получити, дужан је доказати са молбеничним прилозима: да је Србин правосл. вере, да је учитељску школу свршио, и да има оспособљење из мађарског језика.

Рок пријави осам дана после трећег уврштења овог стечаја у „Српскоме Сиону“.

Молбенице имају се председништву школ. одбора доставити.

У *Липови*, (последња пошта Безедек.) 27. јануара 1896.

Цркв. Школеки Одбор.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 22-26

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5, фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожича у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.